

Många bakslag för

Pressbild Naturvårdsverket. Foto: Kjell Johansson, Länsstyrelsen i Örebro län.

Sommaren 2013 fick det invandrade vargparet sin första kull med fem valpar efter flytten till Tiveden. De sågs i början av juli av länsstyrelsens personal, som lyckades filma dem. Här ses en av valparna, som vid tillfället kan ha varit runt två månader gammal.

Vargparet som vandrade in österifrån till Norrbotten 2013 gav hopp om nytt friskt blod till den kraftigt inavlade svenska vargstammen. Paret flyttades till Tiveden i Örebro län. Där bildade de revir och har fått valpar minst två år i rad. Men tyvärr har de flesta av dessa genetiskt viktiga valpar dödat i antingen skydds jakt eller i trafiken och föräldrahannen kan vara försvunnen.

I januari 2013 inträffade en serie lyckosamma händelser i de svenska vargarnas historia. Först hittade man spår av ett vargpar i Tornedalen söder om Pajala. Vargarna kom, enligt DNA-analys, inte från den skandinaviska populationen utan österifrån. Naturvårdsverket tog ett snabbt beslut att flytta båda tillsammans söderut, bort från renskötselområdet.

Flytten var lyckad. De båda släpptes ut i Tiveden i Örebro län, nära gränsen till Västra Götalands län. Därefter fann man att paret, till skillnad från andra erfarenheter av vargflyttar, stannade kvar i området. Tidigare har flyttade vargar i regel vandrat iväg långt från utsläppsplatsen.

Dessutom: paret revirmarkerade tillsammans och fick valpar i Tiveden i maj 2013. I juli månad kunde naturbevakare filma

och fotografera fem valpar i skogen. Alla förhoppningar kring detta vargpar var därmed uppfyllda så långt. Nu har det gått ytterligare två år. Fortsättningen har dessvärre inte varit lika lyckosam.

Om Tivedenvargarnas gener ska hejda inaveln i den skandinaviska vargpopulationen, måste deras avkomma överleva och reproducera sig.

MINST FYRA AV FEM VALPAR FÖDDA 2013 ÄR DÖDA

Efterhand har fem valpar födda 2013 kunnat identifieras: två tikar och tre hannar. Här redovisas de i den ordning de identifierades:

1) En tik ("namngiven" som G150-13). Hon blev skjuten i skydds jakt i Oplands fylke i Norge den 15 maj 2014.

2) En hanne (G151-13). Han identifie-

rades genom DNA säsongen 2013-2014, men inte någon gång därefter (enligt kontakt med Viltskadecenter 140704).

3) En hanne (G152-13). Han dödades i skydds jakt i Möre och Romsdal fylken i Norge den 6 juni 2014.

4) En hanne (G100-14). Han dödades i skydds jakt i Arådalen i Jämtland den 27 maj 2014. Han hade identifierats strax innan han blev dödad.

5) En tik (G67-15). Hon identifierades först sedan hon blivit påkörd och trafikköddad i Västra Götaland den 23 januari i år 2015. Detta skedde på riksväg 40 söder om Hökerum, väster om Ulricehamns tätort.

TVÅ AV TRE VALPAR FÖDDA 2014 KAN VARA I LIVET

Hittills har man konstaterat att tre hanvalpar föddes i Tiveden våren 2014:

1) En hanne (G12-15) identifierades med hjälp av en spillning hittad 141227. Han hade då gått tillsammans med modern. Han lämnade reviret senare och blev trafikköddad på E6 söder om Malmö den 23 mars.

2) En hanne (G69-15).

3) En hanne (G70-15).

Tivedenvargarna

Foto: Länsstyrelsen i Örebro län.

En Tivedenvalp sedd vid samma tillfälle 2103 som på bilden intill.

Källa bakgrundskarta: Lantmäteriet

Tivedenrevirets utsträckning. Detalj ur Länsstyrelsen i Örebro läns kartillustration.

Båda de senare är identifierade genom spillningar funna i reviret den 13 februari.

AV FÖRÄLDRAPARET KAN HANNEN VARA FÖRSVUNNEN

Den senaste DNA-analyserade spillningen från modertiken (G31-13, senare M-13-11) plockades den 27 december 2014 i en spårlopa, där även en av valparna bajsats.

Denna Tiveden-tik skiljer sig från andra vargar i Skandinavien då hon nästan aldrig går längs med vägar, utan i stället tar kortaste biten tvärs över när hon korsar en väg. Hennes sändare fungerade perfekt till 22 april, men har därefter inte sänt några positioner. Tekniska data tyder på att batteriet tagit slut. Teoretiskt skulle en för-

klaring kunna vara att hon fött valpar i ett område utan mobiltäckning och ligger kvar där, men det bedöms som mindre troligt.

Föräldrahannens (G23-13, senare M-13-12) sändare tystnade under december 2013. Han uppfattades därför ända till hösten 2014 som "försvunnen", ända tills DNA-analyser från valpar födda den våren blev klara. Dessa visade att han var pappa även till dem. Han måste alltså ha levt under parningsperioden februari-mars 2014. Därför har inga livstecken från honom noterats. Dock har man vid ett tillfälle i februari spårat fem individer i reviret. Vem denna femte individ var vet man inte.

Eftersom fyra valpar från den första kullen dödats skulle tiken ha kunnat vara helt

ensam att ta hand om en ny kull valpar. Det finns fallbeskrivningar i litteraturen (se artikel sidan 13 i detta nummer), med vargtikar och i ett fall en hanne, som förmått föda upp valpkullar ensamma eller med hjälp av andra individer än den andra föräldern.

SAMMANFATTNING: MÅNGA FÖRLORADE

Det har gått dåligt i Tivedenreviret. Föräldrahannen ser ut att vara förlorad. Inga tecken tyder på att någon ny hanne har ersatt honom. Minst fyra av de fem kända valparna födda 2013 är döda. Om modertiken vet man ännu ingenting efter 22 april i år. Högst två av tre kända valpar födda 2014 verkar finnas i livet. Årsvalpar 2015 vet man ännu ingenting om.

FLERA VÄRDEFULLA VARGAR FÖRLORADE ELLER TILLFÄLLIGT FÖRSVUNNA

Det finns många möjliga förklaringar till att vargar "försvinner" ur mänsklig horisont. De måste inte vara döda, på illegal eller naturlig väg. Flera av de kända vargar vi skrivit om på senare år har varit "försvunna" långa perioder, för att senare "dyka upp" och fortsätta ge ifrån sig livstecken – ibland långt ifrån sina tidigare revir. Så har fallet varit med "Ulrik" (se Våra Rovdjur nr 4/14, sid 22) samt med hannarna i Kynna-, Galven- och Riala-reviren.

Av dessa vet man att Kynna-hannen inte kunde spåras under en lång period sedan han utkämpat en blodig strid med en rival. Vad gäller de två övriga hannarna, så vet man att de lämnade sina revir sedan deras respektive tikar försvunnit. Tikarna i Ulriksberg, Galven och Riala misstänks alla ha blivit illegalt dödade.

I Norge blev 15 vargar dödade på olika sätt under perioden 130801 – 140731. Alla utom en av dessa var födda i Sverige. Av de 14 födda i Sverige var nio (valpar) födda i revir med östliga gener: Nora tre, Tansen fyra och – som nämnts ovan – Tiveden två. (Rovdata, Kjörstad & Flagstad, se även Våra Rovdjur nr 3/2014 sid 25).

TRYGGVE HEDTJÄRN

Uppgifterna i artikeln är uppdaterade per den 21 maj. De har stämts av med Viltskadecenter, länsstyrelserna i Örebro och Västra Götalands län, polisen i Västra Götalands län, Statens Veterinärmedicinska Anstalt och Naturvårdsverket.